

પ્રશ્ન 1(અ) [3 માર્ક્સ]

વ્યાખ્યા આપો: DBMS, ઈન્સટન્સ, મેટાડેટા

ઉત્તર:

- DBMS (ડેટાબેઝ મેનેજમેન્ટ સિસ્ટમ):** એક સોફ્ટવેર જે વપરાશકર્તાઓને ડેટાબેઝ બનાવવા, જાળવવા, અને ઍક્સેસ કરવા સક્ષમ બનાવે છે. જે ડેટા ઑર્ગેનાઈઝેશન, સ્ટોરેજ, પુનઃપ્રાપ્તિ, સુરક્ષા, અને અખંડતાનું નિયંત્રણ કરે છે.
- ઈન્સટન્સ:** કોઈ ચોક્કસ સમયે ડેટાબેઝમાં સંગ્રહિત વાસ્તવિક ડેટા. તે ડેટાબેઝની વર્તમાન સ્થિતિ અથવા સ્નેપશોટ છે.
- મેટાડેટા:** ડેટા વિશેનો ડેટા, જે ડેટાબેઝ સ્ટ્રક્ચરનું વર્ણન કરે છે, જેમાં ટેબલ્સ, ફીલ્ડ્સ, સંબંધો, કન્સ્ટ્રેઈન્ટ્સ, અને ઇન્ડેક્સનો સમાવેશ થાય છે.

મેમરી ટ્રીક: "DIM દૃશ્ય" - ડેટાબેઝ સિસ્ટમ, ઈન્સટન્સ સ્નેપશોટ, મેટાડેટા વર્ણન

પ્રશ્ન 1(બ) [4 માર્ક્સ]

વ્યાખ્યા આપો અને ઉદાહરણ સાથે સમજાવો: 1.Entity 2. Attribute

ઉત્તર:

કોષ્ટક: Entity અને Attribute વચ્ચેનો તફાવત

કોન્સેપ્ટ	વ્યાખ્યા	ઉદાહરણ
એન્ટિટી	એક વાસ્તવિક દુનિયાની વસ્તુ અથવા ખ્યાલ જેને સ્પષ્ટપણે ઓળખી શકાય છે	વિદ્યાર્થી (જોન), પુસ્તક (હેરી પોટર), કાર (ટોયોટા કેમરી)
એટ્રિબ્યુટ	એક લક્ષણ અથવા ગુણધર્મ જે એન્ટિટીનું વર્ણન કરે છે	વિદ્યાર્થી: રોલ_નં, નામ, સરનામું પુસ્તક: ISBN, શીર્ષક, લેખક

આકૃતિ:

STUDENT	
int	student_id
string	name
string	address

BOOK	
string	ISBN
string	title
string	author

મેમરી ટ્રીક: "EA-PC" - એન્ટિટીઝ આર ફિઝિકલ/કોન્સેપ્ચ્યુઅલ, એટ્રિબ્યુટ્સ પ્રોવાઈડ કેરેક્ટરિસ્ટિક્સ

પ્રશ્ન 1(ક) [7 માર્ક્સ]

DBA નું પૂર્ણ નામ લખો. DBAની ભૂમિકા અને જવાબદારીઓ સમજાવો.

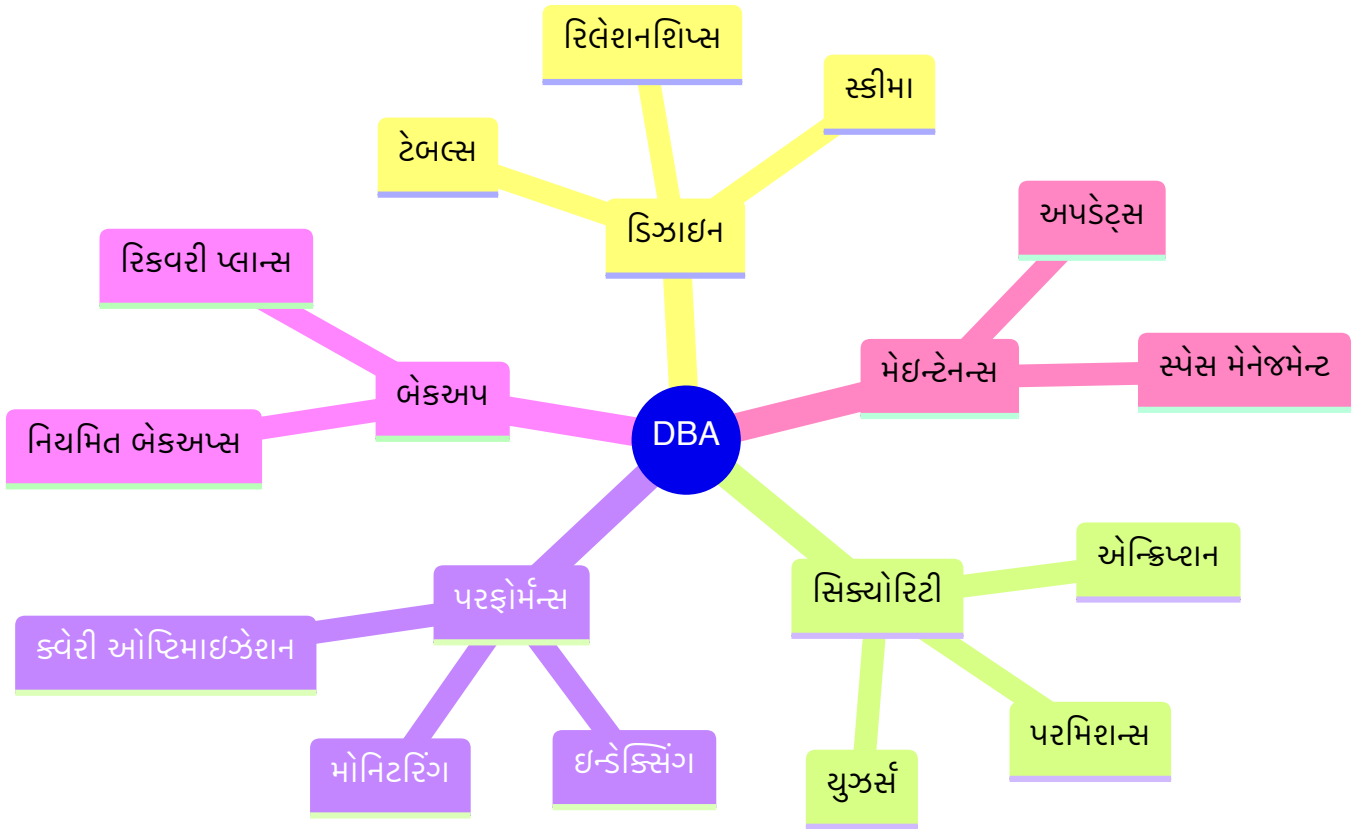
ઉત્તર:

DBA એટલે ડેટાબેઝ એડમિનિસ્ટ્રેટર.

કોષ્ટક: DBA જવાબદારીઓ

ભૂમિકા	વર્ણન
ડેટાબેઝ ડિઝાઇન	લોજિકલ/ફિઝિકલ ડેટાબેઝ સ્ટ્રક્ચર અને સ્કીમા બનાવે છે
સિક્યોરિટી મેનેજમેન્ટ	યુઝર એકાઉન્ટ્સ અને પરમિશન્સ દ્વારા ઍક્સેસ નિયંત્રિત કરે છે
પરફોર્મન્સ ટ્યુનિંગ	ઝડપી ડેટા પુનઃપ્રાપ્તિ માટે ક્વેરીઝ, ઇન્ડેક્સ ઓપ્ટિમાઇઝ કરે છે
બેકઅપ & રિકવરી	ડેટા નુકસાન રોકવા માટેની વ્યૂહરચના અમલમાં મૂકે છે
મેઇન્ટેનન્સ	સોફ્ટવેર અપડેટ કરે છે, પેચિસ લાગુ કરે છે, સ્પેસનું મોનિટરિંગ કરે છે

આકૃતિ:

મેમરી ટ્રીક: "SPMBU" - સિક્યોરિટી, પરફોર્મન્સ, મેઇન્ટેનન્સ, બેકઅપ, અપડેટ્સ

પ્રશ્ન 1(ક) OR [7 માર્ક્સ]

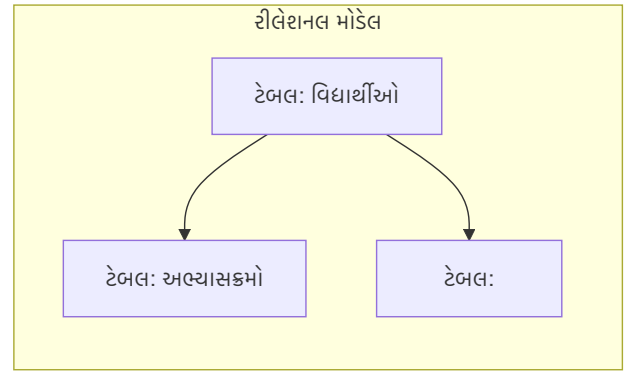
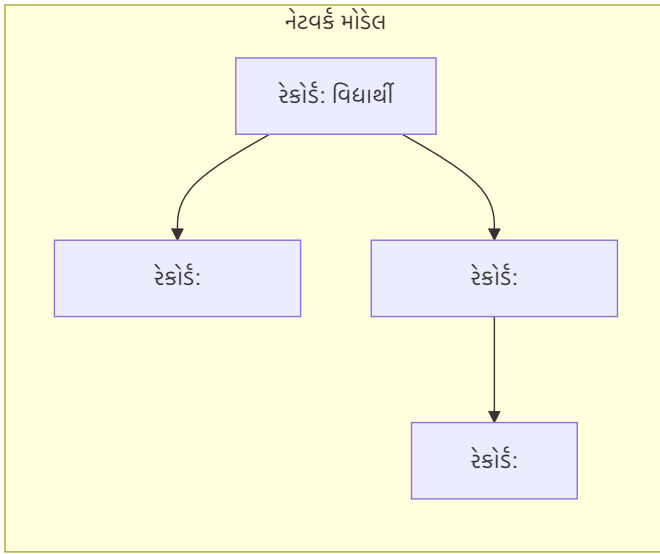
રીલેશનલ અને નેટવર્ક ડેટા મોડેલ વિસ્તારથી સમજાવો.

ઉત્તર:

કોષ્ટક: રીલેશનલ અને નેટવર્ક ડેટા મોડેલની તુલના

લક્ષણ	રીલેશનલ મોડેલ	નેટવર્ક મોડેલ
સ્ટ્રક્ચર	ટેબલ્સ (રીલેશન્સ) - રો અને કોલમ્સ સાથે	રેકૉર્ડ્સ પોઇન્ટર્સ દ્વારા જોડાયેલા જટિલ નેટવર્ક બનાવે છે
સંબંધ	પ્રાઇમરી અને ફોરેન કી દ્વારા જોડાયેલા	પેરન્ટ-ચાઇલ્ડ રેકૉર્ડ્સ વચ્ચે ડાયરેક્ટ લિંક્સ
ફ્લેક્સિબિલિટી	ઉચ્ચ - ટેબલ્સ જરૂરિયાત મુજબ જોઈન કરી શકાય છે	સીમિત - પૂર્વનિર્ધારિત ફિઝિકલ કનેક્શન
ઉદાહરણો	MySQL, Oracle, SQL Server	IDS, IDMS
ક્વેરી લેંગ્વેજ	SQL (સ્ટ્રક્ચર્ડ ક્વેરી લેંગ્વેજ)	પ્રોસીજરલ લેંગ્વેજ

આકૃતિ:

મેમરી ટ્રીક: "RSPEN" - રીલેશનલ યુઝિસ સેટ્સ, પોઇન્ટર્સ એનેબલ નેટવર્ક્સ

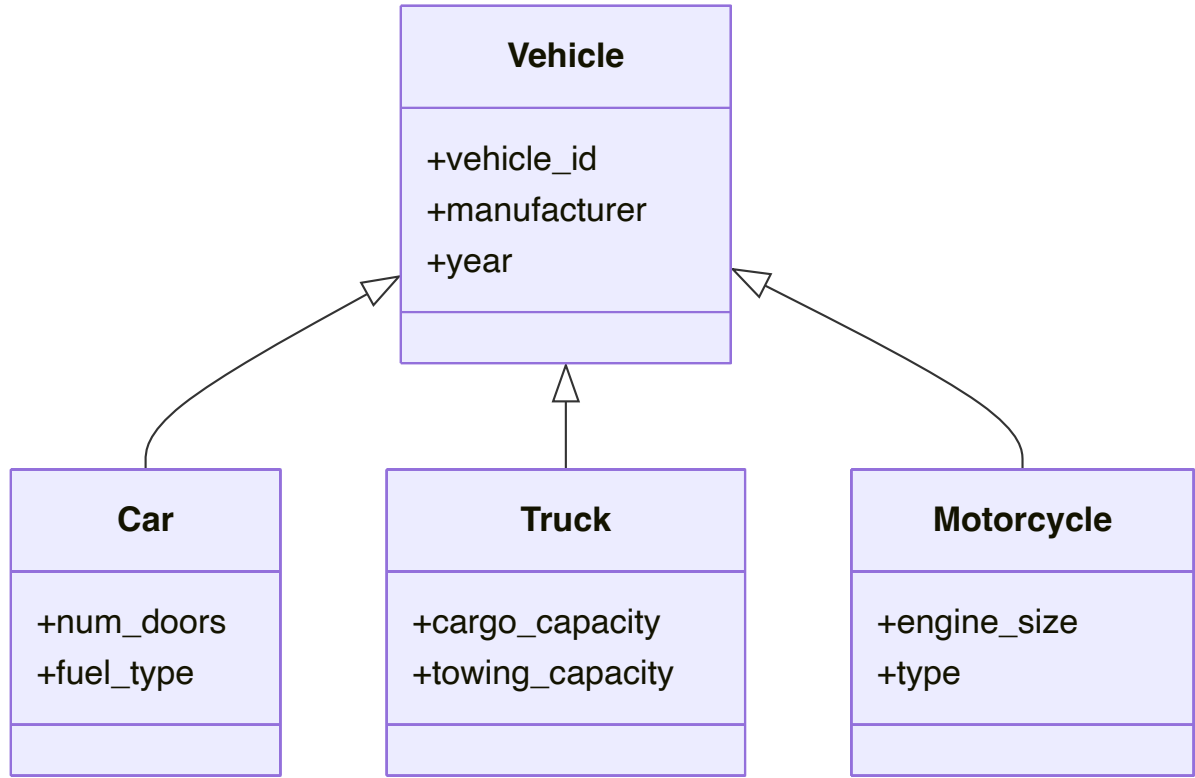
પ્રશ્ન 2(અ) [3 માર્ક્સ]

Generalization આકૃતિ સાથે સમજાવો.

ઉત્તર:

Generalization: બે કે વધુ એન્ટિટીઓમાંથી સામાન્ય લક્ષણો કાઢીને નવી ઉચ્ચ સ્તરની એન્ટિટી બનાવવાની પ્રક્રિયા.

આકૃતિ:

મેમરી ટ્રીક: "BUSH" - બોટમ-અપ શોર્ડ હાયરાકી

પ્રશ્ન 2(બ) [4 માર્ક્સ]

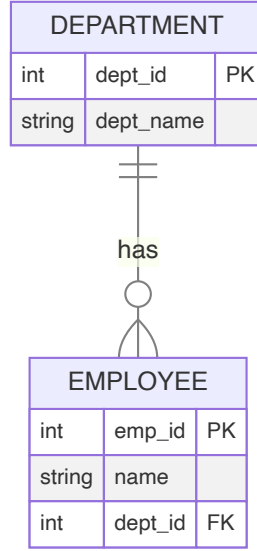
Primary કી અને Foreign કી Constraints સમજાઓ.

ઉત્તર:

કોષ્ટક: પ્રાઇમરી કી વિ. ફોરેન કી

કન્સ્ટ્રેઇન્ટ	વ્યાખ્યા	ગુણધર્મો	ઉદાહરણ
પ્રાઇમરી કી	ટેબલમાં દરેક રેકૉર્ડને અનન્ય રીતે ઓળખે છે	અનન્ય, નોટ નલ, ટેબલ દીઠ માત્ર એક	વિદ્યાર્થી ટેબલમાં StudentID
ફોરેન કી	ટેબલો વચ્ચે ડેટાને જોડે છે, બીજા ટેબલના પ્રાઇમરી કીનો સંદર્ભ આપે છે	NULL હોઈ શકે, એક ટેબલમાં અનેક હોઈ શકે	એમ્પ્લોયી ટેબલમાં DeptID

આકૃતિ:

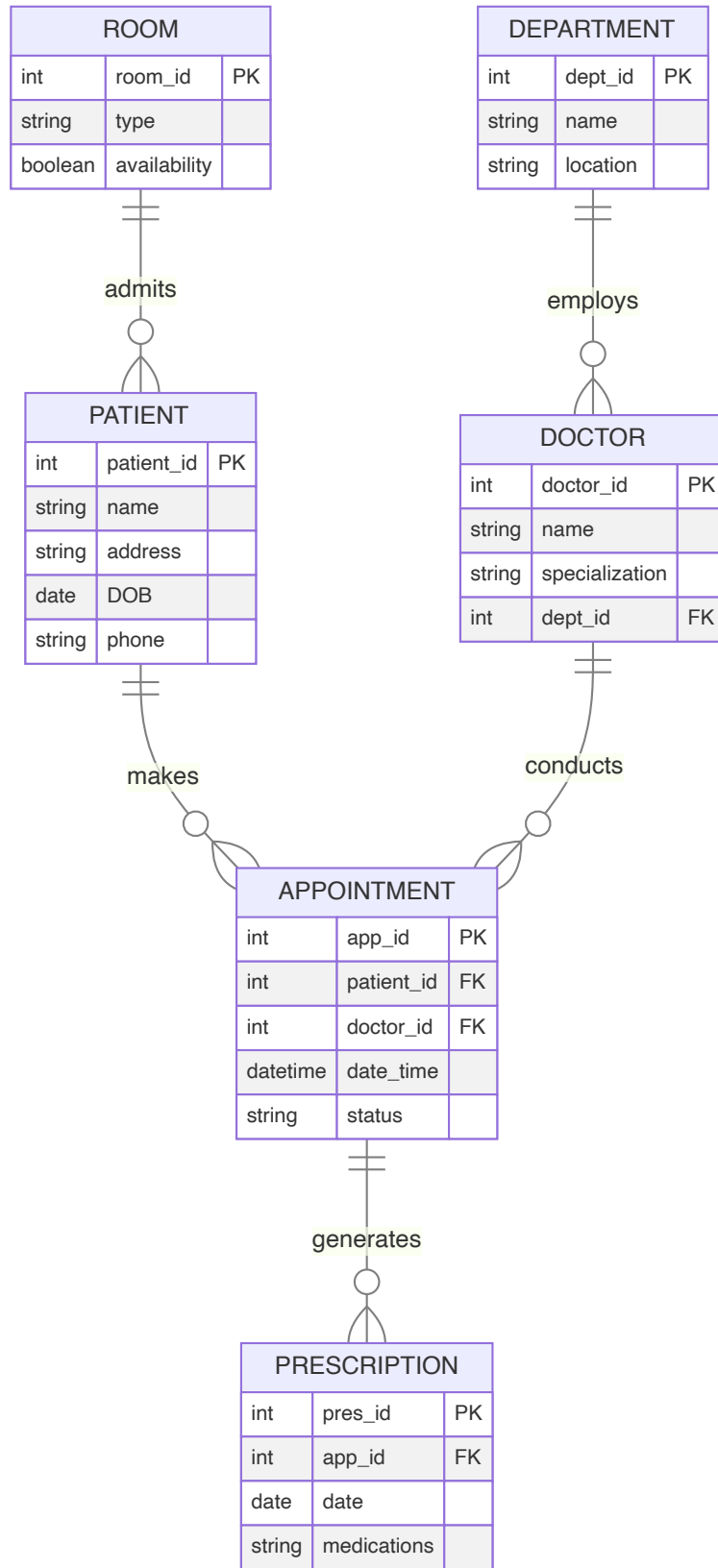
મેમરી ટ્રીક: "PURE FIRE" - પ્રાઇમરી યુનિકલી રેફરન્સિસ એન્ટિટીઝ, ફોરેન ઇમ્પોર્ટ્સ રેફરન્સ એન્ટિટીઝ

પ્રશ્ન 2(ક) [7 માર્ક્સ]

હોસ્પિટલ મેનેજમેન્ટ સિસ્ટમ માટે E-R ડાયાગ્રામ બનાવો

ઉત્તર:

હોસ્પિટલ મેનેજમેન્ટ સિસ્ટમ માટે E-R ડાયાગ્રામ:

મેમરી ટ્રીક: "PADRE" - પેશન્ટ અપોઇન્ટમેન્ટ ડોક્ટર રૂમ એન્ટિટીઝ

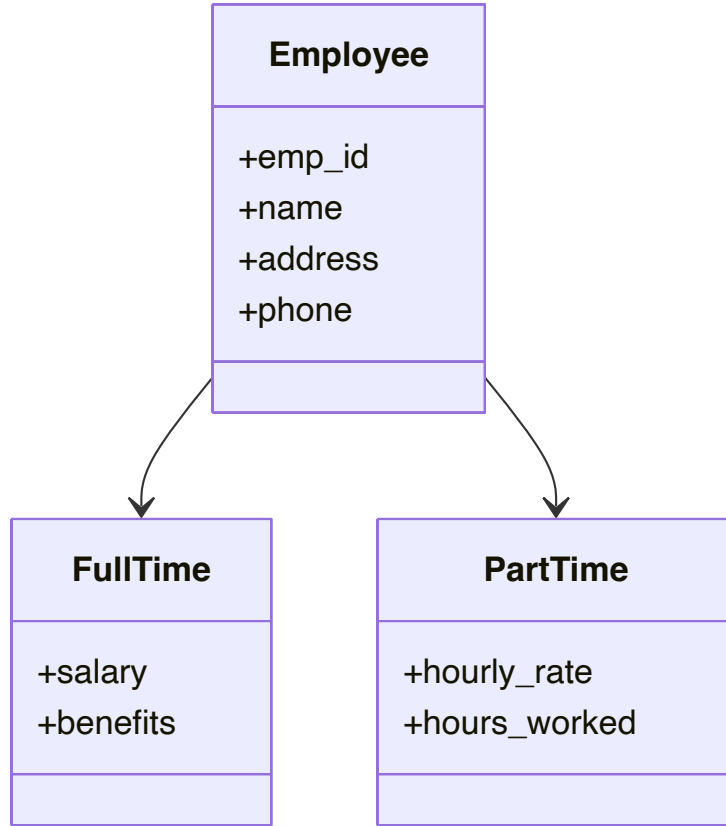
પ્રશ્ન 2(અ) OR [3 માર્ક્સ]

Specialization આકૃતિ સાથે સમજાવો.

ઉત્તર:

Specialization: હાલની એન્ટિટીમાંથી તેમને અલગ ઓળખવા માટે અનન્ય લક્ષણો ઉમેરીને નવી એન્ટિટીઓ બનાવવાની પ્રક્રિયા.

આકૃતિ:

મેમરી ટ્રીક: "TDSB" - ટોપ-ડાઉન સ્પેશલાઇઝ્ડ બ્રેકડાઉન

પ્રશ્ન 2(બ) OR [4 માર્ક્સ]

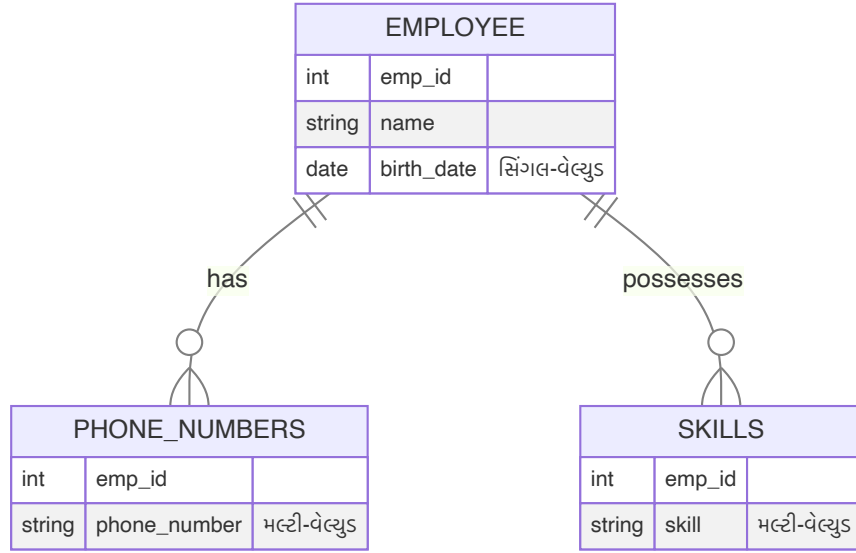
યોગ્ય ઉદાહરણ સાથે સિંગલ વેલ્યુડ અને મલ્ટીવેલ્યુડ એટ્રીબ્યુટ વચ્ચેનો તફાવત સમજાવો.

ઉત્તર:

કોષ્ટક: સિંગલ-વેલ્યુડ અને મલ્ટી-વેલ્યુડ એટ્રીબ્યુટ્સ

પ્રકાર	વ્યાખ્યા	ઉદાહરણ	ઇમ્પ્લિમેન્ટેશન
સિંગલ-વેલ્યુડ	દરેક એન્ટિટી ઇન્સ્ટન્સ માટે માત્ર એક જ મૂલ્ય ધરાવે છે	વ્યક્તિની જન્મતારીખ, SSN	સીધા ટેબલ કોલમમાં સંગ્રહિત
મલ્ટી-વેલ્યુડ	એક જ એન્ટિટી માટે અનેક મૂલ્યો ધરાવી શકે છે	વ્યક્તિની કુશળતાઓ, ફોન નંબરો	અલગ ટેબલ અથવા વિશિષ્ટ ફોર્મેટ

આકૃતિ:

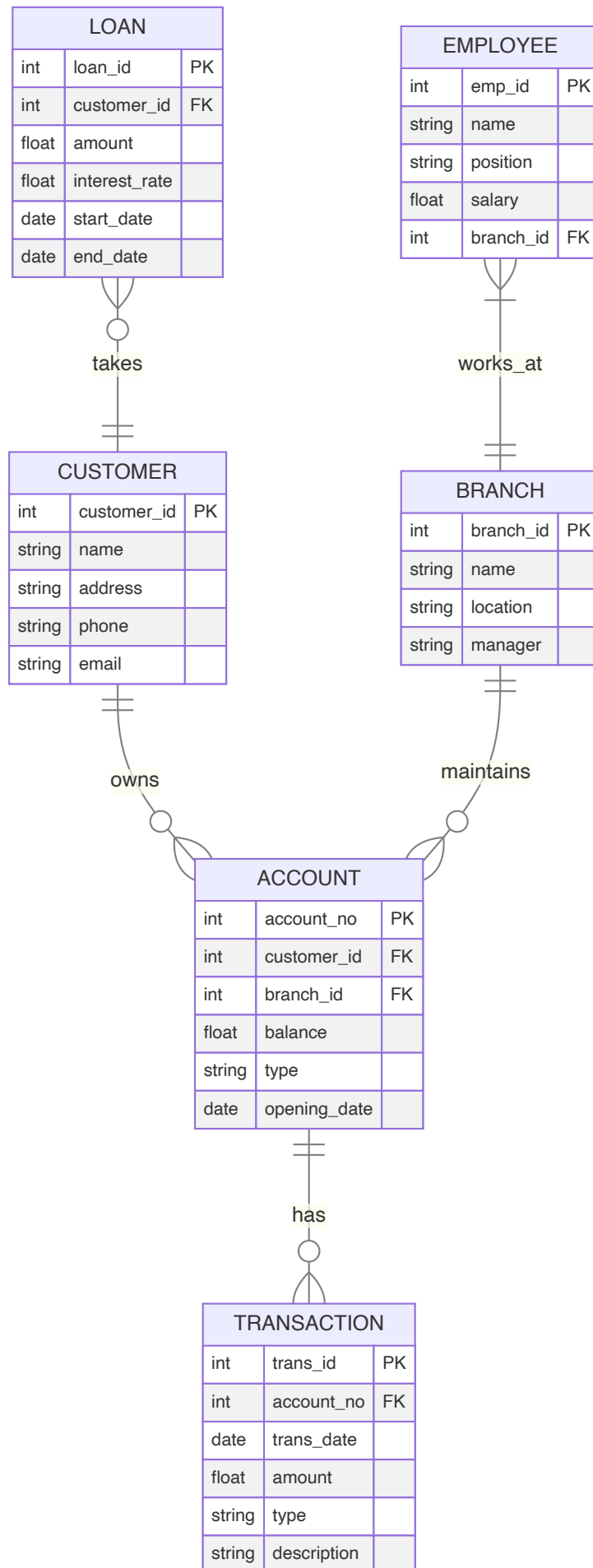
મેમરી ટ્રીક: "SOME" - સિંગલ વન, મલ્ટિપલ એન્ટ્રીઝ

પ્રશ્ન 2(ક) OR [7 માર્ક્સ]

બેઝિકિંગ મેનેજમેન્ટ સિસ્ટમ માટે E-R ડાયાગ્રામ બનાવો

ઉત્તર:

બેઝિકિંગ મેનેજમેન્ટ સિસ્ટમ માટે E-R ડાયાગ્રામ:

મેમરી ટ્રીક: "CABLE" - કસ્ટમર્સ અકાઉન્ટ્સ બ્રાન્ચિસ લોન્સ એમ્પ્લોયીઝ

પ્રશ્ન 3(અ) [3 માર્ક્સ]

WHERE અને DESC ક્લોઝ ઉદાહરણ સાથે સમજાવો.

ઉત્તર:

કોષ્ટક: WHERE અને DESC ક્લોઝનો ઉપયોગ

ક્લોઝ	હેતુ	સિન્ટેક્સ	ઉદાહરણ
WHERE	ચોક્કસ શરત પર આધારિત રો ફિલ્ટર કરે છે	SELECT columns FROM table WHERE condition	SELECT * FROM employees WHERE salary > 50000
DESC	પરિણામોને ઉતરતા ક્રમમાં ગોઠવે છે	SELECT columns FROM table ORDER BY column DESC	SELECT * FROM products ORDER BY price DESC

આકૃતિ:

-- Students ટેબલમાં મૂળ ડેટા			
ID	Name	Marks	
----	-----	-----	
1	Alice	85	
2	Bob	92	
3	Carol	78	
4	David	65	
-- WHERE વાપરીને: SELECT * FROM Students WHERE Marks > 80			
ID	Name	Marks	
----	-----	-----	
1	Alice	85	
2	Bob	92	
-- DESC વાપરીને: SELECT * FROM Students ORDER BY Marks DESC			
ID	Name	Marks	
----	-----	-----	
2	Bob	92	
1	Alice	85	
3	Carol	78	
4	David	65	

મેમરી ટ્રીક: "WDF" - Where ડેટા ફિલ્ટર કરે છે, DESC ઉચ્ચતમ પહેલા ક્રમ આપે છે

પ્રશ્ન 3(બ) [4 માર્ક્સ]

DDL કમાન્ડની યાદી બનાવો. કોઈ પણ ૨ DDL કમાન્ડ ઉદાહરણ સાથે સમજાવો.

ઉત્તર:

DDL (ડેટા ડેફિનિશન લેંગ્વેજ) કમાન્ડ્સ:

1. CREATE
2. ALTER
3. DROP
4. TRUNCATE
5. RENAME

કોષ્ટક: CREATE અને ALTER કમાન્ડ્સ

કમાન્ડ	હેતુ	સિન્ટેક્સ	ઉદાહરણ
CREATE	ટેબલ, વ્યૂ, ઇન્ડેક્સ જેવા ડેટાબેઝ ઓબ્જેક્ટ્સ બનાવે છે	CREATE TABLE table_name (column definitions)	CREATE TABLE students (id INT PRIMARY KEY, name VARCHAR(50))
ALTER	હાલના ડેટાબેઝ ઓબ્જેક્ટની સ્ટ્રક્ચર સુધારે છે	ALTER TABLE table_name action	ALTER TABLE students ADD COLUMN email VARCHAR(100)

કોડબ્લોક:

```
-- CREATE ઉદાહરણ
CREATE TABLE employees (
    emp_id INT PRIMARY KEY,
    name VARCHAR(50) NOT NULL,
    dept VARCHAR(30),
    salary DECIMAL(10,2)
);

-- ALTER ઉદાહરણ
ALTER TABLE employees
ADD COLUMN hire_date DATE;
```

મેમરી ટ્રીક: "CADTR" - Create Alter Drop Truncate Rename

પ્રશ્ન 3(ક) [7 માર્ક્સ]

eno, ename, salary, dept ફિલ્ડ ધરાવતા Company ટેબલ પર નીચેની Query perform કરો.

૧. Company ટેબલના તમામ રેકૉર્ડ ડિસ્પ્લે કરો.
૨. ડુપ્લિકેટ વેલ્યુ સિવાય માત્ર dept ડિસ્પ્લે કરો.
૩. ename ના ઉતરતા ક્રમમાં તમામ રેકૉર્ડ ડિસ્પ્લે કરો.
૪. શહેરનું નામ સ્ટોર કરવા માટે "cityname" નામથી નવી કોલમ ઉમેરો.
૫. "Mumbai" શહેરમાં ન રહેતા હોય તેવા તમામ કર્મચારીઓનાં નામ ડિસ્પ્લે કરો.
૬. ૧૦૦૦૦ કરતા ઓછું પગાર ધરાવતા તમામ કર્મચારીઓને ડીલીટ કરો.
૭. "A" થી શરુ થતા તમામ કર્મચારીઓના નામ ડિસ્પ્લે કરો.

ઉત્તર:

કોડબ્લોક:

```
-- ૧. Company ટેબલના તમામ રેકૉર્ડ ડિસ્પ્લે કરો
SELECT * FROM Company;

-- ૨. ડુપ્લિકેટ વેલ્યુ સિવાય માત્ર dept ડિસ્પ્લે કરો
SELECT DISTINCT dept FROM Company;

-- ૩. ename ના ઉતરતા ક્રમમાં તમામ રેકૉર્ડ ડિસ્પ્લે કરો
SELECT * FROM Company ORDER BY ename DESC;

-- ૪. શહેરનું નામ સ્ટોર કરવા માટે "cityname" નામથી નવી કોલમ ઉમેરો
ALTER TABLE Company ADD COLUMN cityname VARCHAR(50);

-- ૫. "Mumbai" શહેરમાં ન રહેતા હોય તેવા તમામ કર્મચારીઓનાં નામ ડિસ્પ્લે કરો
SELECT ename FROM Company WHERE cityname != 'Mumbai';

-- ૬. ૧૦૦૦૦ કરતા ઓછું પગાર ધરાવતા તમામ કર્મચારીઓને ડીલીટ કરો
DELETE FROM Company WHERE salary < 10000;

-- ૭. "A" થી શરુ થતા તમામ કર્મચારીઓના નામ ડિસ્પ્લે કરો
SELECT ename FROM Company WHERE ename LIKE 'A%';
```

કોષ્ટક: SQL ઓપરેશન્સ

ઓપરેશન	SQL કમાન્ડ	હેતુ
SELECT	SELECT * FROM Company	બધો ડેટા મેળવે છે
DISTINCT	SELECT DISTINCT dept	ડુપ્લિકેટ દૂર કરે છે
ORDER BY	ORDER BY ename DESC	ઉતરતા ક્રમમાં ગોઠવે છે
ALTER	ALTER TABLE ADD COLUMN	નવી કોલમ ઉમેરે છે
WHERE	WHERE cityname != 'Mumbai'	ફિલ્ટર શરત
DELETE	DELETE FROM WHERE	રેકૉર્ડ દૂર કરે છે
LIKE	WHERE ename LIKE 'A%'	પેટર્ન મેચિંગ

મેમરી ટ્રીક: "SODA-WDL" - Select Order Distinct Alter - Where Delete Like

પ્રશ્ન 3(અ) OR [3 માર્ક્સ]

SELECT અને DISTINCT ક્લોઝ ઉદાહરણ સાથે સમજાવો.

ઉત્તર:

કોષ્ટક: SELECT અને DISTINCT ક્લોઝનો ઉપયોગ

કલોઝ	હેતુ	સિન્ટેક્સ	ઉદાહરણ
SELECT	ડેટાબેઝમાંથી ડેટા મેળવે છે	SELECT columns FROM table	SELECT name, age FROM students
DISTINCT	ડુપ્લિકેટ મૂલ્યો દૂર કરે છે	SELECT DISTINCT columns FROM table	SELECT DISTINCT department FROM employees

આકૃતિ:

```
-- Departments ટેબલમાં મૂળ ડેટા
| dept_id | dept_name |
|-----|-----|
| 1       | Sales    |
| 2       | IT       |
| 3       | HR       |
| 4       | IT       |
| 5       | Sales    |

-- SELECT વાપરીને: SELECT dept_name FROM Departments
| dept_name |
|-----|
| Sales    |
| IT       |
| HR       |
| IT       |
| Sales    |

-- DISTINCT વાપરીને: SELECT DISTINCT dept_name FROM Departments
| dept_name |
|-----|
| Sales    |
| IT       |
| HR       |
```

મેમરી ટ્રીક: "SUD" - Select Unique with Distinct

પ્રશ્ન 3(બ) OR [4 માર્ક્સ]

DML કમાન્ડની યાદી બનાવો. કોઈ પણ ૨ DML કમાન્ડ ઉદાહરણ સાથે સમજાવો.

ઉત્તર:

DML (ડેટા મેનિપ્યુલેશન લેંગ્વેજ) કમાન્ડ્સ:

1. INSERT
2. UPDATE
3. DELETE
4. SELECT

કોષ્ટક: INSERT અને UPDATE કમાન્ડ્સ

કમાન્ડ	હેતુ	સિન્ટેક્સ	ઉદાહરણ
INSERT	ટેબલમાં નવા રેકૉર્ડ ઉમેરે છે	INSERT INTO table_name VALUES (values)	INSERT INTO students VALUES (1, 'John', 85)
UPDATE	હાલના રેકૉર્ડમાં ફેરફાર કરે છે	UPDATE table_name SET column=value WHERE condition	UPDATE students SET marks=90 WHERE id=1

કોડબ્લોક:

```
-- INSERT ઉદાહરણ
INSERT INTO employees (emp_id, name, dept, salary)
VALUES (101, 'John Smith', 'IT', 65000);

-- UPDATE ઉદાહરણ
UPDATE employees
SET salary = 70000
WHERE emp_id = 101;
```

મેમરી ટ્રીક: "IUDS" - Insert Update Delete Select

પ્રશ્ન 3(ક) OR [7 માર્ક્સ]

નીચેની Query ના આઉટપુટ લખો.

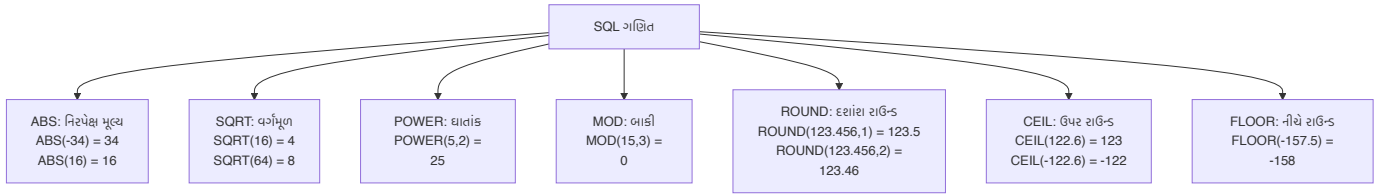
1. ABS(-34),ABS(16)
2. SQRT(16),SQRT(64)
3. POWER(5,2), POWER(2,4)
4. MOD(15,3), MOD(13,3)
5. ROUND(123.456,1), ROUND(123.456,2)
6. CEIL(122.6), CEIL(-122.6)
7. FLOOR(-157.5),FLOOR(157.5)

ઉત્તર:

કોષ્ટક: SQL ફંક્શન આઉટપુટ

ફંક્શન	વર્ણન	આઉટપુટ
ABS(-34),ABS(16)	નિરપેક્ષ મૂલ્ય	34, 16
SQRT(16),SQRT(64)	વર્ગમૂળ	4, 8
POWER(5,2), POWER(2,4)	પાવર ફંક્શન	25, 16
MOD(15,3), MOD(13,3)	મોડ્યુલસ (બાકી)	0, 1
ROUND(123.456,1), ROUND(123.456,2)	દશાંશ સ્થાન સુધી રાઉન્ડ	123.5, 123.46
CEIL(122.6), CEIL(-122.6)	પૂર્ણાંક સુધી ઉપર રાઉન્ડ	123, -122
FLOOR(-157.5),FLOOR(157.5)	પૂર્ણાંક સુધી નીચે રાઉન્ડ	-158, 157

આકૃતિ:

મેમરી ટ્રીક: "ASPRCF" - Absolute Square Power Remainder Ceiling Floor

પ્રશ્ન 4(અ) [3 માર્ક્સ]

SQLમાં ડેટા ટાઈપની યાદી બનાવો. 1.VARCHAR() અને 2.INT() ડેટા ટાઈપ ઉદાહરણ સાથે સમજાવો.

ઉત્તર:

SQL ડેટા ટાઈપ કેટેગરીઝ:

- ન્યુમેરિક (INT, FLOAT, DECIMAL)
- કેરેક્ટર (CHAR, VARCHAR)
- ડેટ/ટાઈમ (DATE, TIME, DATETIME)
- બાઈનરી (BLOB, BINARY)
- બૂલિયન (BOOL)

કોષ્ટક: VARCHAR અને INT ડેટા ટાઈપ્સ

ડેટા ટાઈપ	વર્ણન	સાઈઝ	ઉદાહરણ
VARCHAR(n)	વેરિએબલ-લેન્થ કેરેક્ટર સ્ટ્રિંગ	n કેરેક્ટર સુધી, માત્ર જરૂરી જગ્યાનો ઉપયોગ	નામ, ઈમેલ માટે VARCHAR(50)
INT	ઇન્ટિજર ન્યુમેરિક ડેટા	સામાન્ય રીતે 4 બાઈટ્સ, -2,147,483,648 થી 2,147,483,647	ID, કાઉન્ટ, ઉંમર માટે INT

કોડબ્લોક:

```
CREATE TABLE students (  
  student_id INT PRIMARY KEY,  
  name VARCHAR(50) NOT NULL,  
  age INT,  
  email VARCHAR(100)  
);
```

મેમરી ટ્રીક: "VIA" - Variable strings, Integers for Ages

પ્રશ્ન 4(બ) [4 માર્ક્સ]

2NF (સેકન્ડ નોર્મલ ફોર્મ) ઉદાહરણ અને ઉકેલ સાથે સમજાવો.

ઉત્તર:

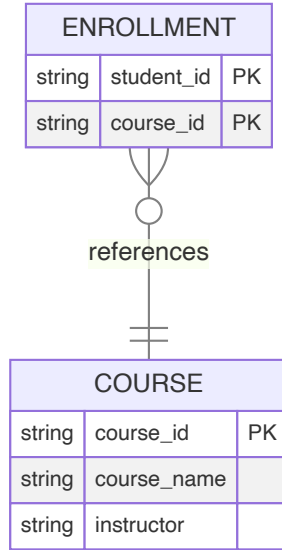
2NF વ્યાખ્યા: એક સંબંધ 2NF માં છે જો તે 1NF માં હોય અને કોઈપણ નોન-પ્રાઈમ એટ્રિબ્યુટ કોઈપણ કેન્ડિડેટ કીના સબસેટ પર આધારિત ન હોય.

કોષ્ટક: 2NF પહેલાં

student_id	course_id	course_name	instructor
S1	C1	Database	Prof. Smith
S1	C2	Networking	Prof. Jones
S2	C1	Database	Prof. Smith
S3	C3	Programming	Prof. Wilson

સમસ્યા: નોન-પ્રાઈમ એટ્રિબ્યુટ્સ (course_name, instructor) માત્ર course_id પર આધારિત છે, સંપૂર્ણ કી (student_id, course_id) પર નહીં.

આકૃતિ: 2NF ઉકેલ

કોષ્ટક: 2NF પછી

Enrollment ટેબલ:

student_id	course_id
S1	C1
S1	C2
S2	C1
S3	C3

Course ટેબલ:

course_id	course_name	instructor
C1	Database	Prof. Smith
C2	Networking	Prof. Jones
C3	Programming	Prof. Wilson

મેમરી ટ્રીક: "PFPK" - Partial Functional dependency on Primary Key

પ્રશ્ન 4(ક) [7 માર્ક્સ]**Function dependency સમજાવો. Partial function dependency ઉદાહરણ સાથે સમજાવો.****ઉત્તર:****Functional Dependency:** એટ્રિબ્યુટ્સ વચ્ચેનો સંબંધ જ્યાં એક એટ્રિબ્યુટનું મૂલ્ય બીજા એટ્રિબ્યુટના મૂલ્યને નક્કી કરે છે.**નોટેશન:** $X \rightarrow Y$ (X Y ને નક્કી કરે છે)

Partial Functional Dependency: જ્યારે નોન-પ્રાઇમ એટ્રિબ્યુટ કંપોઝિટ કીના સંપૂર્ણ કરતાં ભાગ પર આધારિત હોય.

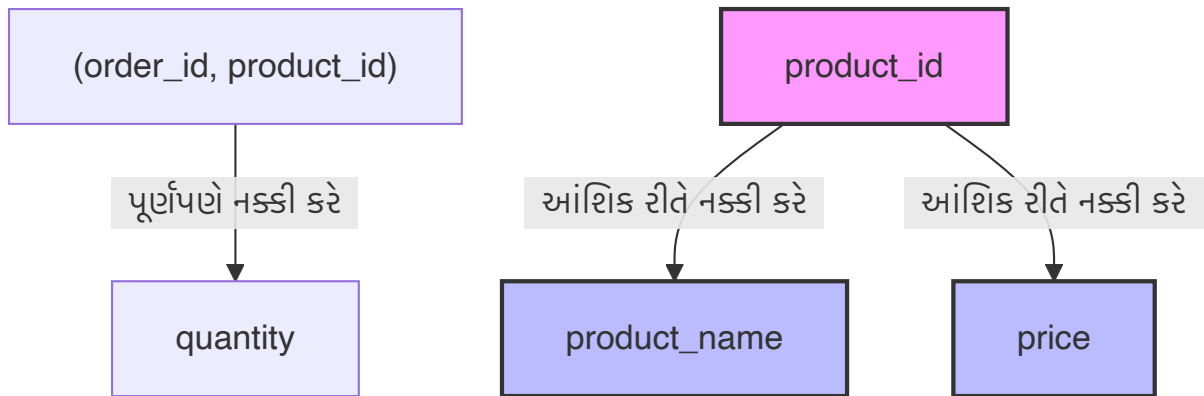
કોષ્ટક: Order Details (નોર્મલાઇઝેશન પહેલાં)

order_id	product_id	quantity	product_name	price
O1	P1	5	Keyboard	50
O1	P2	2	Mouse	25
O2	P1	1	Keyboard	50
O3	P3	3	Monitor	200

Functional Dependencies:

- (order_id, product_id) → quantity
- product_id → product_name
- product_id → price

આકૃતિ:

ઉકેલ (નોર્મલાઇઝ્ડ ટેબલ્સ):

Orders ટેબલ:

order_id	product_id	quantity
O1	P1	5
O1	P2	2
O2	P1	1
O3	P3	3

Products ટેબલ:

product_id	product_name	price
P1	Keyboard	50
P2	Mouse	25
P3	Monitor	200

મેમરી ટ્રીક: "PDPK" - Partial Dependency on Part of Key

પ્રશ્ન 4(અ) OR [3 માર્ક્સ]

કમાન્ડ સમજાવવો: 1) To_Char() 2) To_Date()

ઉત્તર:

કોષ્ટક: કન્વર્ઝન ફંક્શન્સ

ફંક્શન	હેતુ	સિન્ટેક્સ	ઉદાહરણ
TO_CHAR()	ડેટ/નંબરને ફોર્મેટ મોડેલનો ઉપયોગ કરીને કેરેક્ટર સ્ટ્રિંગમાં રૂપાંતરિત કરે છે	TO_CHAR(value, [format])	TO_CHAR(SYSDATE, 'DD-MON-YYYY') → '14-JUN-2024'
TO_DATE()	કેરેક્ટર સ્ટ્રિંગને ફોર્મેટ મોડેલનો ઉપયોગ કરીને ડેટમાં રૂપાંતરિત કરે છે	TO_DATE(string, [format])	TO_DATE('14-JUN-2024', 'DD-MON-YYYY') → ડેટ વેલ્યુ

કોડબ્લોક:

```
-- TO_CHAR ઉદાહરણો
SELECT TO_CHAR(SYSDATE, 'DD-MON-YYYY') FROM DUAL; -- '14-JUN-2024'
SELECT TO_CHAR(1234.56, '$9,999.99') FROM DUAL; -- '$1,234.56'

-- TO_DATE ઉદાહરણો
SELECT TO_DATE('2024-06-14', 'YYYY-MM-DD') FROM DUAL;
SELECT TO_DATE('14/06/24', 'DD/MM/YY') FROM DUAL;
```

મેમરી ટ્રીક: "DCS" - Date Conversion Strings

પ્રશ્ન 4(બ) OR [4 માર્ક્સ]

Full function dependency ઉદાહરણ સાથે સમજાવો.

ઉત્તર:

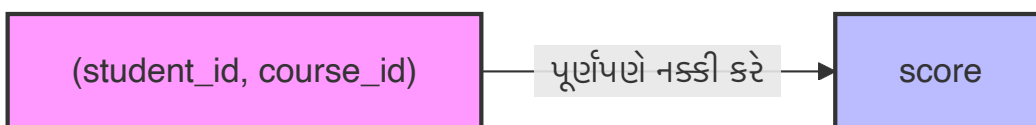
Full Functional Dependency: જ્યારે એક એટ્રિબ્યુટ કંપોઝિટ કી પર ફંક્શનલી ડિપેન્ડન્ટ હોય, અને માત્ર ભાગ પર નહીં પણ સંપૂર્ણ કી પર આધારિત હોય.

કોષ્ટક: Exam Results

student_id	course_id	exam_date	score
S1	C1	2024-05-10	85
S1	C2	2024-05-15	92
S2	C1	2024-05-10	78
S2	C2	2024-05-15	88

Full Functional Dependency:

- (student_id, course_id) → score (સ્કોર વિદ્યાર્થી અને કોર્સ બંને પર આધારિત છે)

આકૃતિ:

સમજૂતી: સ્કોર એટ્રિબ્યુટ સંપૂર્ણ રીતે કંપોઝિટ કી (student_id, course_id) પર આધારિત છે કારણ કે:

- અલગ અલગ વિદ્યાર્થીઓના એક જ કોર્સ માટે અલગ અલગ સ્કોર હોઈ શકે છે
- એક જ વિદ્યાર્થીના અલગ અલગ કોર્સ માટે અલગ અલગ સ્કોર હોઈ શકે છે
- ચોક્કસ સ્કોર જાણવા માટે આપણને student_id અને course_id બંનેની જરૂર પડે છે

મેમરી ટ્રીક: "FCEK" - Fully dependent on Complete/Entire Key

પ્રશ્ન 4(ક) OR [7 માર્ક્સ]

નોર્મલાઇઝેશનની વ્યાખ્યા આપો. 1NF (ફર્સ્ટ નોર્મલ ફોર્મ) ઉદાહરણ અને ઉકેલ સાથે સમજાવો.

ઉત્તર:

નોર્મલાઇઝેશન: ડેટા રિડન્ડન્સી ઘટાડવા, ડેટા અખંડતા સુધારવા અને એનોમલીઓને દૂર કરવા માટે મોટા ટેબલને નાના સંબંધિત ટેબલમાં વિભાજિત કરીને ડેટાને વ્યવસ્થિત કરવાની પ્રક્રિયા.

1NF વ્યાખ્યા: એક સંબંધ 1NF માં છે જો તેના બધા એટ્રિબ્યુટ્સ માત્ર અવિભાજ્ય (એટોમિક) મૂલ્યો ધરાવતા હોય.

કોષ્ટક: 1NF પહેલાં

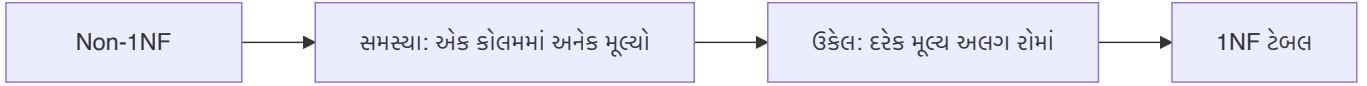
student_id	name	courses
S1	John	Math, Physics
S2	Mary	Chemistry, Biology, Physics
S3	Tim	Computer Science

સમસ્યાઓ:

- નોન-એટોમિક મૂલ્યો (એક સેલમાં અનેક કોર્સ)

- ચોક્કસ કોર્સને ક્વેરી કે અપડેટ કરવું સરળ નથી

આકૃતિ:

કોષ્ટક: 1NF પછી

student_id	name	course
S1	John	Math
S1	John	Physics
S2	Mary	Chemistry
S2	Mary	Biology
S2	Mary	Physics
S3	Tim	Computer Science

મેમરી ટ્રીક: "ASAV" - Atomic Single-value Attributes only Valid

પ્રશ્ન 5(અ) [3 માર્ક્સ]

Transaction નો concept ઉદાહરણ સાથે સમજાવો.

ઉત્તર:

Transaction: એક લૉજિકલ કાર્ય એકમ જે સંપૂર્ણપણે અમલમાં મૂકવામાં આવે અથવા સંપૂર્ણપણે રદ કરવામાં આવે.

કોષ્ટક: Transaction ગુણધર્મો

ગુણધર્મ	વર્ણન
Atomicity	બધા ઓપરેશન સફળતાપૂર્વક પૂર્ણ થાય અથવા કોઈ નહીં
Consistency	ટ્રાન્ઝેક્શન પહેલાં અને પછી ડેટાબેઝ સુસંગત સ્થિતિમાં રહે
Isolation	સમાંતર ટ્રાન્ઝેક્શન એકબીજામાં દખલ ન કરે
Durability	સફળ ટ્રાન્ઝેક્શન પછી પણ ફેરફાર ટકી રહે

ઉદાહરણ:

```
-- બેંક અકાઉન્ટ ટ્રાન્સફર ટ્રાન્ઝેક્શન
BEGIN TRANSACTION;
    -- અકાઉન્ટ A માંથી $500 કાઢવા
    UPDATE accounts SET balance = balance - 500 WHERE account_id = 'A';

    -- અકાઉન્ટ B માં $500 ઉમેરવા
    UPDATE accounts SET balance = balance + 500 WHERE account_id = 'B';

    -- જો બંને ઓપરેશન સફળ હોય તો
    COMMIT;
    -- જો કોઈ ઓપરેશન નિષ્ફળ જાય તો
    -- ROLLBACK;
END TRANSACTION;
```

મેમરી ટ્રીક: "ACID" - Atomicity Consistency Isolation Durability

પ્રશ્ન 5(બ) [4 માર્ક્સ]

equi join સિન્ટેક્સ અને ઉદાહરણ સાથે સમજાવો.

ઉત્તર:

Equi Join: એક જોઈન જે સામાન્ય ફીલ્ડના આધારે બે કે વધુ ટેબલના રેકૉર્ડને મેચ કરવા માટે સમાનતા તુલના ઓપરેટરનો ઉપયોગ કરે છે.

સિન્ટેક્સ:

```
SELECT columns
FROM table1, table2
WHERE table1.column = table2.column;

-- વૈકલ્પિક સિન્ટેક્સ (સ્પષ્ટ JOIN)
SELECT columns
FROM table1 JOIN table2
ON table1.column = table2.column;
```

ટેબલ ઉદાહરણ:

Employees ટેબલ:

emp_id	name	dept_id
101	Alice	1
102	Bob	2
103	Carol	1

Departments ટેબલ:

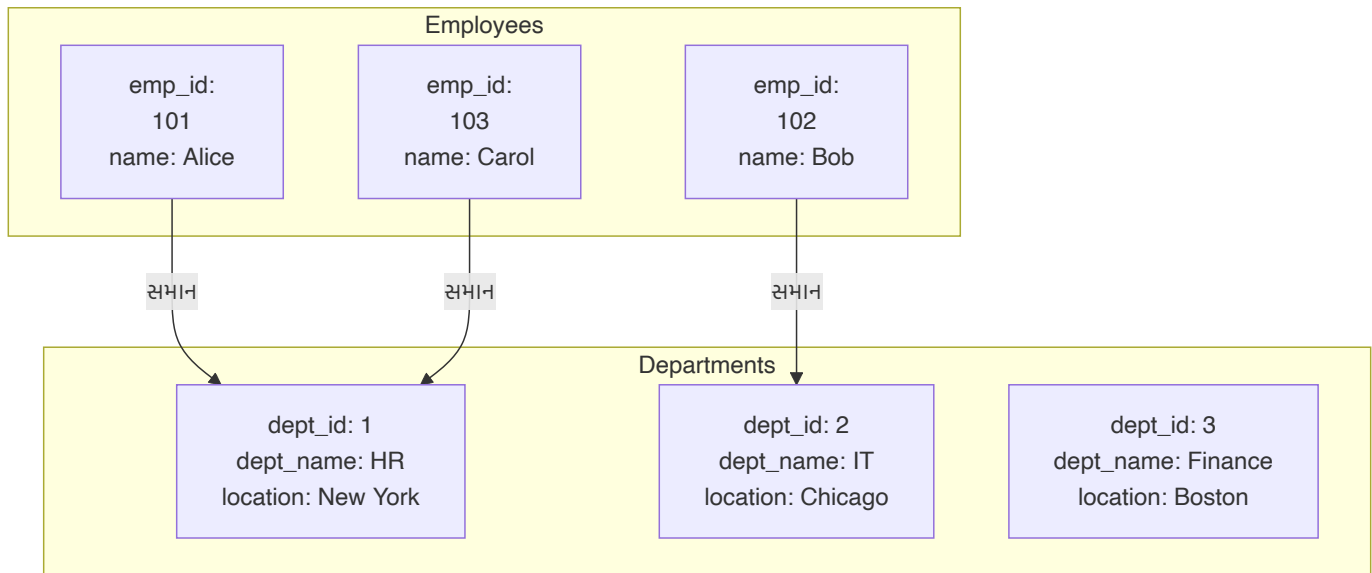
dept_id	dept_name	location
1	HR	New York
2	IT	Chicago
3	Finance	Boston

કોડબ્લોક:

```
-- Equi Join ઉદાહરણ
SELECT e.name, d.dept_name, d.location
FROM employees e, departments d
WHERE e.dept_id = d.dept_id;
```

પરિણામ:

name	dept_name	location
Alice	HR	New York
Bob	IT	Chicago
Carol	HR	New York

આકૃતિ:

મેમરી ટ્રીક: "MEET" - Match Equal Elements Every Table

પ્રશ્ન 5(ક) [7 માર્ક્સ]

Conflict serializability વિસ્તારથી સમજાવો.

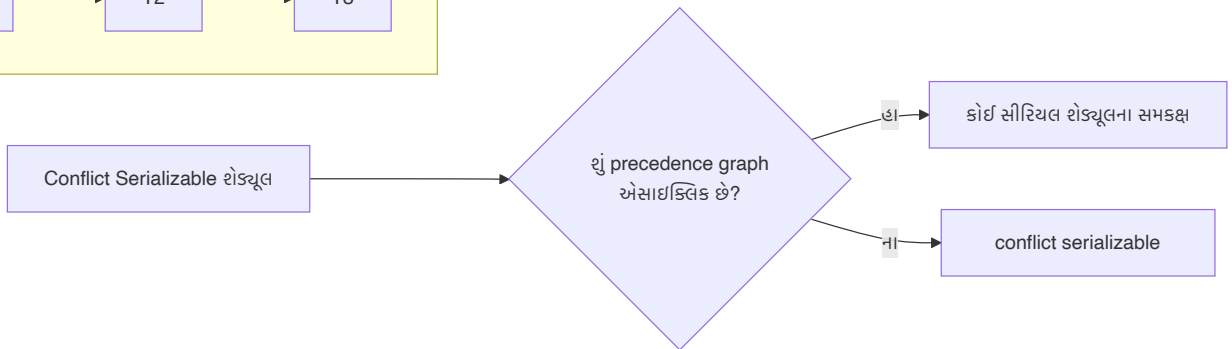
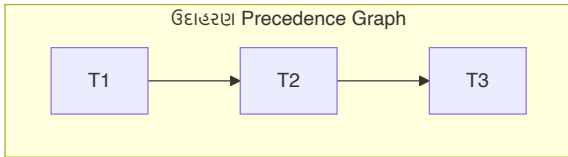
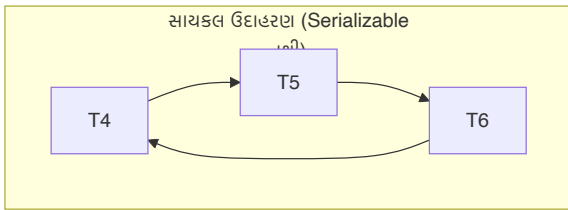
ઉત્તર:

Conflict Serializability: સમાંતર ટ્રાન્ઝેક્શનની સાચી કાર્યપ્રણાલી સુનિશ્ચિત કરવાની એક રીત, જે એ ગેરંટી આપે છે કે એક્ઝિક્યુશન શેડ્યુલ કોઈ સીરિયલ એક્ઝિક્યુશનના સમકક્ષ છે.

કોષ્ટક: Conflict Serializability ના મુખ્ય ખ્યાલો

ખ્યાલ	વર્ણન
Conflicting Operations	બે ઓપરેશન કોન્ફ્લિક્ટ કરે છે જો તેઓ એક જ ડેટા આઈટમ ઍક્સેસ કરે અને ઓછામાં ઓછું એક રાઈટ હોય
Precedence Graph	સંઘર્ષો દર્શાવતો ડાયરેક્ટેડ ગ્રાફ
Conflict Serializable	શેડ્યુલ conflict serializable છે જો તેનો precedence graph એસાઈક્લિક હોય

આકૃતિ:

ઉદાહરણ:

ટ્રાન્ઝેક્શન T1 અને T2 ધ્યાનમાં લો:

- T1: Read(A), Write(A)
- T2: Read(A), Write(A)

શેડ્યુલ S1: R1(A), W1(A), R2(A), W2(A) - Serializable (T1→T2 સમકક્ષ)

શેડ્યુલ S2: R1(A), R2(A), W1(A), W2(A) - Not serializable (precedence ગ્રાફમાં સાયકલ છે)

Conflict Serializability નક્કી કરવાના પગલાં:

- બધા કોન્ફ્લિક્ટિંગ ઓપરેશન જોડીઓ ઓળખો
- precedence ગ્રાફ બનાવો
- ચેક કરો કે ગ્રાફમાં સાયકલ છે કે નહીં

4. જો સાચકલ ન હોય, તો શેડ્યુલ conflict serializable છે

મેમરી ટ્રીક: "COPS" - Conflicts, Operations, Precedence, Serializability

પ્રશ્ન 5(અ) OR [3 માર્ક્સ]

Transaction નાં ગુણધર્મો ઉદાહરણ સાથે સમજાવો.

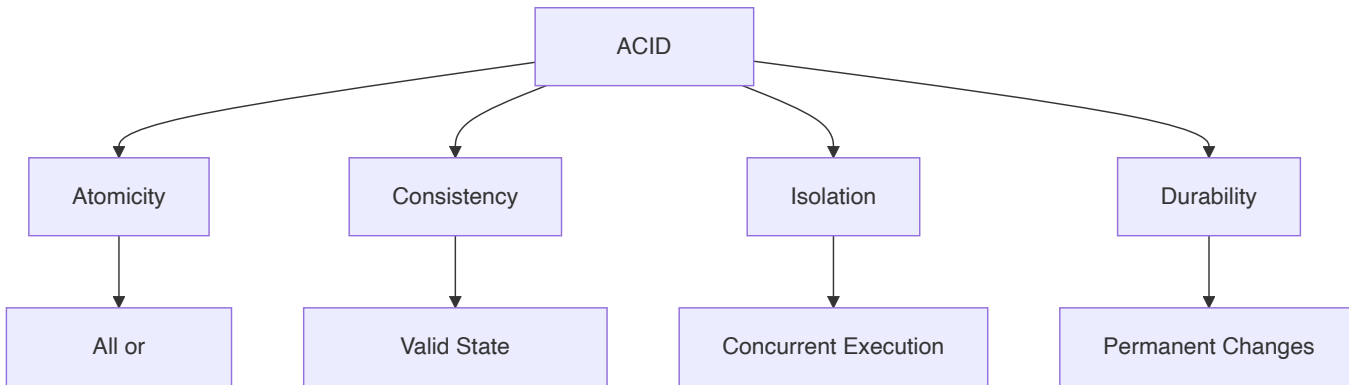
ઉત્તર:

ટ્રાન્ઝેક્શનના ACID ગુણધર્મો:

કોષ્ટક: ACID ગુણધર્મો

ગુણધર્મ	વર્ણન	ઉદાહરણ
Atomicity	બધા ઓપરેશન સફળતાપૂર્વક પૂર્ણ થાય અથવા કોઈ નહીં	બેંક ટ્રાન્સફર - ડેબિટ અને ક્રેડિટ બંને એકસાથે સફળ થવા જોઈએ અથવા નિષ્ફળ થવા જોઈએ
Consistency	ટ્રાન્ઝેક્શન પહેલાં અને પછી ડેટાબેઝ સુસંગત સ્થિતિમાં રહે	\$100 ટ્રાન્સફર કર્યા પછી, સિસ્ટમમાં કુલ પૈસા અપરિવર્તિત રહે
Isolation	સમાંતર ટ્રાન્ઝેક્શન એકબીજામાં દખલ ન કરે	ટ્રાન્ઝેક્શન A ટ્રાન્ઝેક્શન B ના આંશિક પરિણામો જોતું નથી
Durability	એકવાર કમિટ થયા પછી, ફેરફારો કાયમી છે	પાવર ફેલ્યોર પણ કમિટેડ ટ્રાન્ઝેક્શનને ખોવાતું નથી

આકૃતિ:

ઉદાહરણ:

```

-- ATM Withdrawal ટ્રાન્ઝેક્શન
BEGIN TRANSACTION;
-- બેલેન્સ ચેક કરો
SELECT balance FROM accounts WHERE account_id = 'A123';

-- જો પૂરતું હોય, તો બેલેન્સ અપડેટ કરો
UPDATE accounts SET balance = balance - 100 WHERE account_id = 'A123';
  
```

```
-- ઉપાડની નોંધ કરો
INSERT INTO transactions (account_id, type, amount, date)
VALUES ('A123', 'WITHDRAWAL', 100, SYSDATE);

-- જો બધા ઓપરેશન સફળ હોય તો
COMMIT;
-- જો કોઈ ઓપરેશન નિષ્ફળ જાય તો
-- ROLLBACK;
END TRANSACTION;
```

મેમરી ટ્રીક: "ACID" - Atomicity Consistency Isolation Durability

પ્રશ્ન 5(બ) OR [4 માર્ક્સ]

ઉપર Q.5 (b) માં આપેલ "Faculty" અને "CT" ટેબલનો ઉપયોગ કરીને સેટ ઓપરેટર દ્વારા નીચેની Query લખો.

1. Faculty અથવા CT હોય તેવા વ્યક્તિઓની યાદી બનાવો.
2. Faculty અને CT હોય તેવા વ્યક્તિઓની યાદી બનાવો.
3. માત્ર Faculty હોય તેવા વ્યક્તિઓની યાદી બનાવો.
4. માત્ર CT હોય તેવા વ્યક્તિઓની યાદી બનાવો.

ઉત્તર:

ટેબલ ડેટા:

Faculty ટેબલ:

FacultyName	ErNo	Dept
Prakash	FC01	ICT
Ronak	FC02	IT
Rakesh	FC03	EC
Kinjal	FC04	ICT

CT (ક્લાસ ટીચર) ટેબલ:

Dept	CTName
EC	Rakesh
CE	Jigar
ICT	Prakash
IT	Gunjan

કોડબ્લોક:

```
-- ૧. Faculty અથવા CT હોય તેવા વ્યક્તિઓની યાદી બનાવો
SELECT FacultyName AS Name FROM Faculty
```

UNION

```
SELECT CTName AS Name FROM CT;
```

-- ૨. Faculty અને CT હોય તેવા વ્યક્તિઓની યાદી બનાવો

```
SELECT FacultyName AS Name FROM Faculty
INTERSECT
```

```
SELECT CTName AS Name FROM CT;
```

-- ૩. માત્ર Faculty હોય તેવા વ્યક્તિઓની યાદી બનાવો

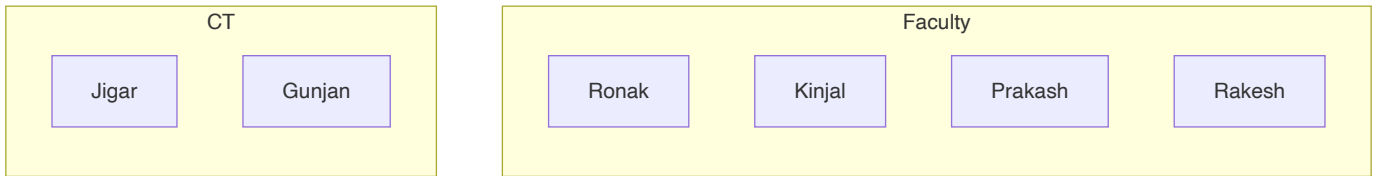
```
SELECT FacultyName AS Name FROM Faculty
MINUS
```

```
SELECT CTName AS Name FROM CT;
```

-- ૪. માત્ર CT હોય તેવા વ્યક્તિઓની યાદી બનાવો

```
SELECT CTName AS Name FROM CT
MINUS
```

```
SELECT FacultyName AS Name FROM Faculty;
```

આકૃતિ:**પરિણામો:**

1. UNION: Prakash, Ronak, Rakesh, Kinjal, Jigar, Gunjan
2. INTERSECT: Prakash, Rakesh
3. MINUS (Faculty - CT): Ronak, Kinjal
4. MINUS (CT - Faculty): Jigar, Gunjan

મેમરી ટ્રીક: "UIMM" - Union Intersect Minus Minus

પ્રશ્ન 5(ક) OR [7 માર્ક્સ]

View serializability વિસ્તારથી સમજાવો.

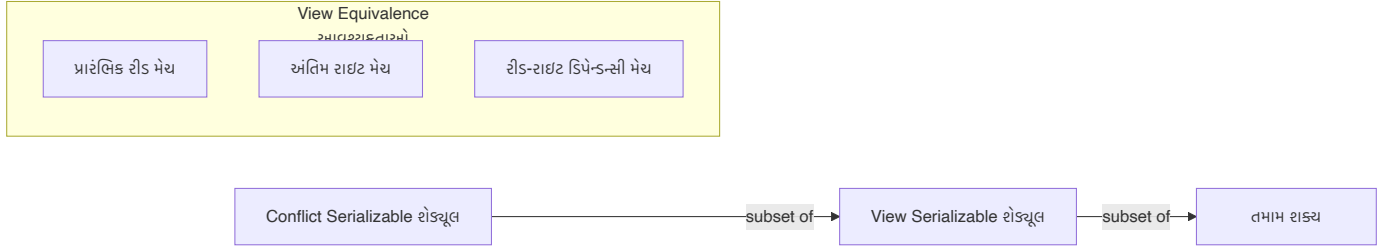
ઉત્તર:

View Serializability: એક શેડ્યૂલ view serializable છે જો તે કોઈ સીરિયલ શેડ્યૂલના view equivalent હોય, એટલે કે તે ડેટાબેઝની એક જ "દૃશ્ય" (અથવા અંતિમ સ્થિતિ) ઉત્પન્ન કરે.

કોષ્ટક: Conflict Serializability સાથે તુલના

પાસું	View Serializability	Conflict Serializability
વ્યાખ્યા	રીડ અને રાઇટના અંતિમ પરિણામો પર આધારિત	ઓપરેશન વચ્ચેના કોન્ફ્લિક્ટ પર આધારિત
શરત	પ્રારંભિક રીડ, અંતિમ લખાણ, અને રીડ-રાઇટ ડિપેન્ડન્સી જાળવે છે	ઓપરેશન વચ્ચેના બધા કોન્ફ્લિક્ટ જાળવે છે
સ્કોપ	શેડ્યૂલનો વ્યાપક વર્ગ	view serializable શેડ્યૂલનો સબસેટ
ટેસ્ટિંગ	પરીક્ષણ વધુ જટિલ	precedence ગ્રાફ વડે ટેસ્ટ કરી શકાય

આકૃતિ:

View Equivalence શરતો:

- પ્રારંભિક રીડ: જો T1 શેડ્યૂલ S1 માં ડેટા આઇટમ A ની પ્રારંભિક વેલ્યુ વાંચે છે, તો તેણે S2 માં પણ પ્રારંભિક વેલ્યુ વાંચવી જોઈએ.
- અંતિમ રાઇટ: જો T1 શેડ્યૂલ S1 માં ડેટા આઇટમ A પર અંતિમ લખાણ કરે છે, તો તેણે S2 માં પણ અંતિમ લખાણ કરવું જોઈએ.
- રીડ-રાઇટ ડિપેન્ડન્સી: જો T1 શેડ્યૂલ S1 માં T2 દ્વારા લખાયેલ A ની વેલ્યુ વાંચે છે, તો તેણે S2 માં પણ T2 દ્વારા લખાયેલ વેલ્યુ વાંચવી જોઈએ.

ઉદાહરણ - View Serializable પરંતુ Conflict Serializable નહીં:

બ્લાઇન્ડ રાઇટ (વાંચ્યા વિના લખાણ) ધરાવતા ટ્રાન્ઝેક્શન ધ્યાનમાં લો:

- T1: W1(A)
- T2: W2(A)

શેડ્યૂલ S: W1(A), W2(A) - T1 → T2 અને T2 → T1 બંને માટે view serializable છે (અંતિમ લખાણ હંમેશા T2 દ્વારા થાય છે) પરંતુ W1(A) અને W2(A) કોન્ફ્લિક્ટ કરે છે, એટલે કોન્ફ્લિક્ટ ગ્રાફમાં બંને દિશામાં એજ હશે.

મેમરી ટ્રીક: "IRF" - Initial reads, Result writes, Final view